

Havi gazdasági és költségvetési gyorstájékoztató (2015. december)

A magyar gazdaság a 2014. évi, 3,7%-os növekedés után idén lassuló pályára került. **2016-ban nem várható kedvező fordulat**, az EU-támogatások apálya mellett az üzleti szféra beruházási hajlandósága is gyenge marad, a fogyasztás bővülése viszonylag gyors, de nem gyorsuló, az export bővülésének üteme csökken. **2015-re 2,7%-os, 2016-ra pedig 2,3%-os** gazdasági növekedés prognosztizálható. Ez egyben azt jelenti, hogy a **GKI 0,3 százalékponttal megemelte 2016. évi növekedési előrejelzését**, mindenekelőtt a gyenge ideai mezőgazdasági teljesítmény okozta bázishatás és a bankadó-csökkentés enyhe pozitív hatása következtében. A külső és belső egyensúly mindkét évben kedvezően alakul, de **a felminősítésre** – többek között a gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága miatt – **még egy kicsit várni kell**.

Összefoglaló adatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-III. né.	2015	2016
GDP (előző év = 100)	101,9	103,7	102,8	102,7	102,3
Beruházás (előző év = 100)	107,3	111,2	99,9	100	95
Fogyasztás (előző év = 100)	100,6	101,5	102,3	102,5	102,5
Folyó fizetési mérleg egyenlege (milliárd €)	4,0	2,4	2,5	5	5,5
Folyó fizetési és tökemerleg/GDP (százalék)	7,5	6,0	8,8	7,3	6,2

Forrás: KSH, MNB. 2015-2016: **GKI**

A **világgazdasági dinamika** a nemzetközi prognózisok szerint 2016-ban valamelyest gyorsul az előző évihez képest, de egyrészt elmarad a korábbi előrejelzésektől, másrészt a **GKI** megítélése szerint ennek megvalósulása bizonytalan. A globális gazdasági növekedéshez - az **alacsony nyers- és fűtőanyagárak** valamint a **laza monetáris kondíciók** hatására – elsősorban a fejlett ipari országok (mindenekelőtt az USA) járulnak hozzá. A felzárkózó és a fejlődő országok fejlődése - elsősorban Kína és Brazília növekedésslassulása miatt - mérsékeltebb lesz. A globális gazdasági növekedés negatív kockázata az amerikai Fed kamatlábának emelése okozta negatív hatás (dollárerősödés, az eladósodott fejlődő országok GDP-dinamikájának további lassulása, esetleges adósságválsága).

Novemberben az EU-ban vegyesen alakultak a gazdasági várakozások. A magyar szempontból legfontosabb ipari bizalmi index 2015. évi mélypontjára került, s romlottak a német várakozások is. Ugyancsak csökkent a kereskedelmi bizalmi index értéke, ugyanakkor a fogyasztói, a szolgáltatói és építőipari bizalmi index emelkedett, utóbbi egyenesen idei csúcspontjára került.

Magyarországon novemberben négyhónapos emelkedés után kissé csökkent a **GKI-Erste konjunktúra-index értéke**. A fogyasztói várakozások pontosan az októberi, idei csúcsot jelentő szinten maradtak, az üzletek viszont szeptemberi tetőpontjukhoz képest év eleji szintjükre estek. A

gazdasági várakozások ideai alakulására egy viszonylag szűk sávon belüli, de mindvégig aránylag erős **optimizmust** sugalló hullámmás a jellemző.

Az **ipari termelés** októberben 10,1%-kal, a január-októberi időszakban 7,1%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. Az export (az I.-III. negyedévben +8,9%) továbbra is jóval felülmúlja a belföldi értékesítést (+3,2%). A legjobban teljesítő két iparág a járműgyártás valamint a gumi, műanyag és nemfém ásványi termékgyártás. Az ipari **bizalmi index** novemberben lényegében stagnált.

Reálfolyamatok, 2013-2016

(volumen, előző év azonos időszaka = 100)

	2013	2014	2015 I-X. hó	2015	2016
Ipari termelés	101,4	107,6	107,1	106,5	105
Építőipari termelés	109,6	114,2	104,7*	104	100
Export	104,8	107,1	107,9*	108	106
Import	105,0	108,8	107,2*	107	105
Kiskereskedelmi forgalom	101,9	104,1	105,7	105,5	103

Forrás: KSH, *I-IX. hó, 2015-2016: **GKI**

Az **építőipari** termelés szeptemberben 8,1%-kal csökkent, az első három negyedévben 4,7%-kal bővült. A szerződésállomány nagysága továbbra is rendkívül alacsony – szeptember végén 49%-kal kevesebb rendeléssel rendelkeztek a vállalatok, mint egy évvel korábban. Az építőipar **bizalmi indexe** – október után – novemberben is csökkent.

A **kiskereskedelmi** forgalom októberben 4, az első tíz hónapban 5,7%-kal emelkedett. Leggyorsabban az üzemanyag-forgalom (több mint 8%-kal), legkevesebbé az élelmiszerek forgalma (3,5%-kal). A kereskedelmi **bizalmi index** több mint egy éve meglehetősen magas szinten hullámmás (novemberben stagnált), ami a vásárlóerő növekedésével együtt megalapozni látszik a bővülő forgalmat. A kiskereskedelem mellett jól teljesít az idegenforgalmi szektor is. A **kereskedelmi szálláshelyeken** 2015 első kilenc hónapjában a vendégek száma 8%-kal, a vendégéjszakák száma pedig 6%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A vendégéjszakák száma 2015-ben várhatóan 6%-kal, 2016-ban 5%-kal bővül. Az **áruszállítás** teljesítménye 2015 első kilenc hónapjában 1%-kal nőtt, ezen belül a közúti áruszállításé 3%-kal, a vasúti áruszállításé viszont 2%-kal visszaesett; elsősorban a nemzetközi szállítások csökkenése miatt. Ez utóbbi fő oka az ukrán viszonylatú forgalom visszaesése, valamint a vasúti pályafelújítások miatti forgalomkorlátozás. A **határzárak** miatti forgalomkiesés hatása az utolsó negyedév adataiban lesz érzékelhető. 2015-ben az áruszállítás teljesítményében összességében 1%-os, s 2016-ban is hasonló növekedés várható, elsősorban a közúti áruszállítás bővülésének köszönhetően. A **szolgáltató** szféra bizalmi indexe – októberhez hasonlóan – novemberben is csökkent.

A **pénzügyi szektor** teljesítménye várhatóan idén sem bővül. A **lakossági hitelállomány** 2015. III. negyedévében az előző negyedévhez képest 2%-kal csökkent, ami 2014 végéhez képest már 11%-os visszaesést jelent. A lakáshitel-állomány a II. negyedévben kissé emelkedett, de ez a folyamat a harmadik negyedévben már megfordult, vagyis folytatódott a lakossági hitelek leépítése. A **vállalati hitelállomány** ugyan 2014 végén már enyhén emelkedett, 2015. I. negyedév végén azonban kilencéves mélypontjára zuhant, s a II. negyedéves, 2%-os csökkenést a III. negyedévben újabb 0,2%-os mérséklődés követte.

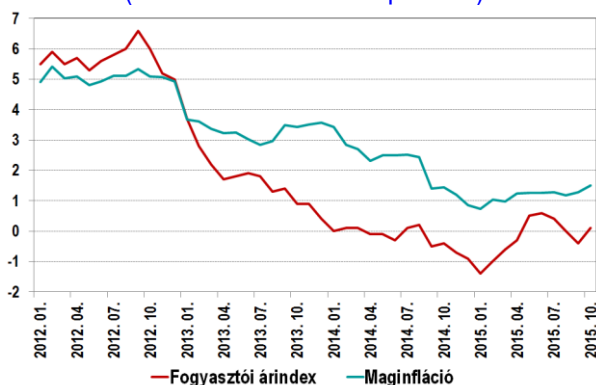
Munkaerő-piaci folyamatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-X. hó	2015	2016
Munkanélküliségi ráta (időszak végén)*	9,1	7,1	6,4***	7	6,7
Bruttó kereset (versenyszféra)**	103,6	104,3	103,6	103,8	105
Bruttó kereset (kötségvetési szektor)**	103,6	101,2	103,9	104	104
Reálkereset **	103,1	103,2	103,8	104	104

* Százalék ** Előző év azonos időszaka = 100, ***/ VIII-X. hó
Forrás: KSH, 2015-2016: **GKI**

A **munkanélküliségi ráta** az augusztus-októberi időszakban 6,4% volt, ami 0,7 százalékpontos csökkenés az egy évvel korábbihoz képest. A legalább ötfős cégeknél és a költségvetési intézményeknél **2,4%-kal nőtt az alkalmazottak száma** az idei első három negyedévben. A költségvetési szektorban 0,8, a **versenyszektorban 2,9%-kal volt magasabb a létszám**. A **foglalkoztatási** várakozások novemberben a kereskedelem kivételével minden ágazatban javultak, a lakosság körében a munkanélküliségtől való félelem enyhén csökkent.

Infláció és maginfláció, 2012-2015 (előző év azonos hónap = 100)

Forrás: KSH, **GKI**

A fogyasztói árszint 2015 első tizenegy hónapjában 0,1%-kal csökkent, de novemberben 0,5%-kal emelkedett, s decemberre 1%-os lehet a növekedés. Az év egészében **stagnáló árszint** várható. 2016-ban az adóemelések miatt továbbra is az élvezeti cikkek ára emelkedik a leggyorsabban, ezt a szolgáltatások követik. A rosszabb idei mezőgazdasági termés miatt átlag feletti lehet az élelmiszerek árándexe is, miközben az energiaárak stagnálása, az üzemanyag árának szerény további csökkenése valószínű. Összességében 1,7% körüli áremelkedés várható.

Idén az első három negyedévben a **bruttó bérek** 3,9%-kal, a reálkeresetek 4,1%-kal (közfoglalkoztatottak nélkül 4,2%-kal) bővültek. A verseny- és a költségvetési szektorban is átlagosan 4%-os reálkereset növekedés következett be. Idén és jövőre is összességében 4%-os reálkereset-bővülés valószínű. A **fogyasztás dinamikája** idén várhatóan gyorsul (2,5% körülire), s ez jövőre is megmarad.

Kamat- és árfolyamkörnyezet, 2013-2016 (időszak végén)

	2013	2014	2015. XI. hó	2015	2016
MNB alapkamat	3,0	2,10	1,35	1,35	1,35
FED alapkamat	0,25	0,25	0,25	0,50	0,90
ECB alapkamat	0,25	0,05	0,05	0,05	0,05
Euró/forint árfolyam*	296,9	308,7	309,5**	310	320

Forrás: MNB, 2015-2016: **GKI** *Éves átlag **/ I-XI. hó átlag

A **Fed** decemberben minden bizonnyal kamatot emel. Az EKB decemberben a vártól kevésbé lazított. Az **MNB** novemberben sem változtatott az **alapkamaton** és módosításra 2016 végéig nem is lehet számítani.

Egyensúlyi folyamatok, 2013-2016

	2013	2014	2015. I-XI. hó	2015	2016
Fogyasztói árindex	101,7	99,8	99,9	100,0	101,7
1 éves referencia-hozam (százalék)*	3,0	1,8	0,95	1	3
Áruforgalmi egyenleg (milliárd euró)	6,6	6,4	6,2**	8	9
Államháztartási hiány (önkormányzatok nélkül, milliárd forint)	929,2	825,7	970,7	900	700

Forrás: KSH, MNB, NGM. */ Az időszak végén, **/ I-XI. hó, 2015-2016: **GKI**

Az egyéves állampapír **referenciahozama** november végére 0,95%-ra emelkedett. Ez valamivel magasabb a szeptemberi rekord alacsony szintnél (0,43%), de még így is nagyon kedvező finanszírozási lehetőséget jelent.

Fontosabb adóbevételek, 2015 (milliárd forint)

Bevételek	Módosított előirányzat	2015. I-X. hó		GKI prognóza
		Tény	Előirányzat százalékában	
Központi költségvetés	11018	8945	81,2%	11300
Áfa	3220	2585	80,3%	3300
Jövedéki adó	951	819	86,0%	1000
Szja	1640	1397	85,2%	1700

Forrás: NGM, **GKI**

Valószínű, hogy az államháztartás tervezett 2,4%-os GDP arányos hiánya teljesülni fog. Ennek ára azonban az egyes alrendszerek lejárt tartozásállományának konszolidációk ellenére való folyamatos újratermelődése, esetenként már a dolgozói fizetések kifizetésére való képtelenség, illetve a működésképtelenséget okozó létszámhiány kialakulása (főleg az egészségügyben, de az oktatásban is). A **GKI** szerint **2016-ban 2,3%** körüli államháztartási hiány várható. Az **államadósság** 2015-ben legfeljebb szimbolikus mértékben csökken, mivel a GDP mintegy 2%-át kitevő EU-támogatást a költségvetésnek kell megelőlegeznie. Ha viszont az ezzel kapcsolatos viták 2016-ban sikeresen zárulnak le, az jövőre akár 1 százalékpontnál is nagyobb GDP-arányos államadósság-csökkentést tesz lehetővé.